

Käärmeitä, spiraaleita ja kukkasia

Miksi sanatehtävän tulisi olla välttämättä nelisikulmainen? Miksi sanojen tulisi kulkea ainoastaan vaakasuoraan tai pystysuoraan? Mikseivät ne kulje viistosti ruudukon poikki tai vaikkapa alhaalta ylöspäin? Tai mikseivät ne risteä jollakin toisella tavalla keskenään?

Niin. Tätä sietää pohtia. Jotkut ovatkin pohtineet ja tulleet siihen tulokseen, että miksipä ei. Siis että miksipä ei voisi laatia muunkinmuotoisia sanatehtäviä. Kuten monessa muussakin asiassa tässä maailmassa, alan uranuurtajat ovat olleet amerikkalaiset ja varsinkin Will Shortzin kauan luotsaama Games Magazine. Sen inspiroimina ovat sitten muutkin innostuneet tekemään omia versioitaan aiheesta ja myös kokonaan uudenlaisia tehtäviä.

Esimerkkejä: sanakäärme on sellainen otus, jossa yksi sanaketju kulkee alusta loppuun, toinen päinvastaisessa suunnassa lopusta alkuun. Jokainen kirjain on siis osana kahta sanaa, jotka eivät kulje ristikkäin vaan vastakkain. Käärmeen ei tarvitse olla käärmeen muotoinen, vaan se voi olla myös vaikkapa spiraali tai jokin muu kuvio.

Sanakukkasissa taas sanat risteävät toistensa kanssa kuten terälehdet tai sipulin

kuorikerrokset. Sanakennostoissa on kuusikulmioita, jotka yhdistyvät toisiinsa hie-man samalla tavalla kuin nahkapalaset, joista jalkapallo ommellaan.

Eikä tässä vielä kaikki. Tavallisistakin ristikkoista voi tehdä uudenlaisia lisäämällä niihin jonkin uuden yksityiskohdan tai ehdon. Tässä hiljattain pääsin tutustumaan myös saksalaiseen ristikkokulttuuriin ja yllätyin ja ilahduin tehtävien monipuolisuudesta. Lähes kaksisataasivuisesta parhaiden tehtävien kokoelmasta löytyi tosiaan sellainenkin, jossa sanat kulkevat viistosti ruudukon poikki. Ja sellainen, jossa yhdistetään kaksi tehtävätyyppiä: sivun ylä- ja alaosassa tavallinen ristikko, mutta niiden välillä kulkeekin ylhäältä alas sana tai lause, ja tehtävän keskiosassa onkin sanakko-tai kryptotyyppinen osio.

Oli myös valintakrypto, jossa ei käytetty symboleina numeroita vaan värejä. Miksipä ei? Onhan värisudokuitakin. Ja höyryristikko, johon oli annettu vihjeet, mutta mustia ruutuja ei ollut merkitty kuvioon, vaan ratkojan piti itse keksiä niille paikat. Tällaisia on joskus ollut meillä Suomesakin, mutta yleensä vahingossa. Muutaman kerran on ainakin piilosanojen kohdalla päässyt käymään niin, että painoon on mennyt yhden tehtävän pohjakuvio ja toisen tehtävän vihjeet. Siinä on sitten ollut ratkojalla päähkäilemistä.

Antti Parkkinen
antti.parkkinen@ristikkoakatemia.fi

Lähetäkää ristikkoihaisia kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen kysymys@ristikkoakatemia.fi

Ristikkoakatemia Facebookissa:
www.facebook.com/groups/ristikkoakatemia/